



dos. Zaur Məmmədov
"12" "IX" 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050406 - "Maliyyə" A.B

Fakültə: İqtisadiyyat və idarəetmə

Kafedra: Maliyyə idarəetməsi və audit

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: S/f (Rəqəmsal maliyyə)

Fənn proqramı: (Fənn müəllimi tərəfindən hazırlanan işçi tədris proqramı-12.09.2025 cü il-01 sayılı pr.)

Kodu: IPFS-B03

Tədris ili: II (2025/2026) - Semestr: I

Tədris yükü: Cəmi: 30 saat (30 saat mühazirə)

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 6 kredit

Auditoriya №:

Saat:

II. Müəllim haqqında məlumat: Hüseynli Nuran Mərqil oğlu, Baş müəllim

Məsləhət günləri və saati: I-V gün saat 15⁰⁰-16⁰⁰.

E-mail ünvanı: nurangaga@yahoo.com

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Füzuli küç., 170-a

III. Təvsiyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas ədəbiyyat

1. V.Z.Zeynalov Maliyyənin əsasları. Bakı, 2008
2. D.Bağirov, M. Həsənlı. Maliyyə / Dərs vəsaiti (ikinci buraxılış). Bakı: "İqtisad Universiteti" Nəşriyyatı, 2011
3. N. Novruzov, X. Hüseynov Maliyyə. Dərslik. Bakı, 2007
4. S. M. Məmmədov Maliyyə. Bakı, 1997
5. Saleh Məmmədov, Rəqəmsal Maliyyə. Dərs vəsaiti. Bakı-Gəncə: 2022
6. Doç. Dr. Murat Akkaya Dijital finans Nobel Akademik Yayıncılık, Ekim, 2022

Əlavə ədəbiyyat

7. Rəqəmsal pulun yeni dövrü, Tobias Adrian və Tommaso Mancini-Griffoli, Maliyyə və inkişaf, İyun 2021
8. Alt, R., Beck, R. & Smits, M. (2018). "Fintech və maliyyə sənayesinin transformasiyası". Elektron bazarlar, 28, 235 – 243.

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən İqtisadiyyata giriş fənninin tədrisi vacibdir.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Rəqəmsal dünya faktiki olaraq bütün sahələrdə özünü biruzə verir. Klassik dünyanın bir üzü kimi ortaya çıxır və klassik dünyada baş verən hadisə və proseslər virtual dünyada eyni stildə təzahür olunur. İdarəetmənin bütün sahələrində olduğu kimi, maliyyə münasibətlərində də özünü göstərir. Rəqəmsallaşma sürətlə davam edir, artıq cəmiyyət bir "virtual dünya" qazanmışdı və bu reallığa çevrilmişdir. Virtual (rəqəmsal) dünyanın yaranması ilə dünya inkişaf sferası elektron hökumət idarəçilik sistemində daxil olmuşdur. Elektron hökumətin dayaq yeri və əsas tərkib hissəsi "elektron (rəqəmsal) maliyyə"dir (E-maliyyə).

Rəqəmsal maliyyə yeni texnologiyaların maliyyə xidmətləri sənayesinə təsirini təsvir etmək üçün istifadə edilən termindir. Buraya bank və maliyyə xidmətlərinin göstərilməsinin ənənəvi üsulunu dəyişdirən müxtəlif məhsullar, tətbiqlər, proseslər və biznes modelləri daxildir.

Rəqəmsal maliyyə onlayn bankçılıq, mobil ödənişlər, POS terminallar və kriptovalyutalar da daxil olmaqla, texnologiyaya əsaslanan maliyyə fəaliyyətlərinin geniş spektrini əhatə edir.

Rəqəmsal maliyyə kiçik bizneslərə təkə maliyyələşdirmə imkanı vermir, həm də elektron ödəniş sistemlərinə, təhlükəsiz maliyyə məhsullarına və ən əsası maliyyə tarixini qurmaq şansı verir.

Müəssisələr üçün rəqəmsal maliyyə xərclərə qənaət, artan səmərəlilik və təkmilləşdirilmiş müştəri təcrübəsi üçün imkanlar təklif edir. İstehlakçılar üçün o, rahatlıq, çeviklik və təhlükəsizlik təmin edir. Bu, iştirak edən hər kəs üçün maliyyələrini idarə etməyi və bir-biri ilə əməliyyatlar aparmağı asanlaşdırır.

Rəqəmsal maliyyə, onlayn bankçılıq, mobil ödənişlər, POS-terminallar və kriptovalyutalar da daxil olmaqla, texnologiyaya əsaslanan maliyyə fəaliyyətlərinin geniş spektrini əhatə edir.

Rəqəmsal maliyyənin əsas məqsədi maliyyə xidmətlərinin əhatə dairəsini, sürətini və səmərəliliyini artırmaq və onları geniş ictimaiyyət üçün daha əlçatan etməkdir. Bu, ənənəvi bank infrastrukturunun məhdud olduğu və ya fiziki şəxslərin ənənəvi maliyyə xidmətlərinə çıxışı olmayan regionlarda xüsusilə faydalıdır.

Müəssisələr üçün rəqəmsal maliyyə xərclərə qənaət, artan səmərəlilik və təkmilləşdirilmiş müştəri təcrübəsi üçün imkanlar təklif edir. İstehlakçılar üçün o, rahatlıq, çeviklik və təhlükəsizlik təmin edir. Bu, iştirak edən hər kəs üçün maliyyələrini idarə etməyi və bir-biri ilə əməliyyatlar aparmağı asanlaşdırır.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmaz, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələrə bəliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar, məşğələ və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş materialı dərinlən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir;
- 9 bal-tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açar bilər;
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırır bilmir;
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür;
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir;
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırır bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var;
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur. Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	Əla	A
2.	81-90	Çox yaxşı	B
3.	71-80	Yaxşı	C
4.	61-70	Kafi	D
5.	51-60	Qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	Qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda onun haqqında əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim mövzu planı: Cəmi: 30 saat (30 saat müəhazirə)

№	Keçirilən <u>mühazirə</u> , seminar, məşğələ, laboratoriya və sərbəst mövzuların məzmunu	Müh. Saat	Tarix
1	2	3	4
1	Mövzu. Maliyyənin predmeti və Rəqəmsal maliyyənin əsasları Plan: 1. Maliyyənin mahiyyəti, predmeti və metodu 2. Maliyyənin funksiyaları və zəruriliyi 3. Rəqəmsallaşma və Rəqəmsal maliyyə anlayışı 4. Rəqəmsal maliyyənin elmi izahı və Rəqəmsal maliyyənin nümunələri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-8]	2	
2	Mövzu. Rəqəmsal maliyyənin əsas məqsədi və təşkili vasitələri Plan: 1. Rəqəmsal maliyyənin əsas məqsədi və sinonimləri 2. Azərbaycan Respublikasının maliyyə sistemində rəqəmsal transformasiya və texnoloji innovasiyalar 3. E-maliyyə vasitəsi ilə qurulan maliyyə münasibətləri 4. Rəqəmsal maliyyənin təşkili vasitələri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-8]	2	
3	Mövzu. Rəqəmsal maliyyənin hüquqi əsasları Plan: 1. Maliyyə hüququ anlayışı və maliyyə hüququnun sistemi 2. Maliyyə hüququnun mənbələri və maliyyə hüquq münasibətlərinin subyektləri 3. Maliyyə hüquq normaları və rəqəmsal maliyyənin hüquqi əsasları 4. Maliyyə hüquq münasibətlərinin xüsusiyyətləri və maliyyə hüququnun başqa hüquq sahələri ilə qarşılıqlı əlaqəsi Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-8]	2	
4	Mövzu. Rəqəmsal maliyyə münasibətlərində Elektron pul və ödəniş kartları Plan: 1. Pulun mahiyyəti, növləri və funksiyaları	2	

	2. Elektron pulun mahiyyəti 3. Elektron pulun formaları və əldə edilməsi mexanizmi 4. Ödəniş kartları və onların təsnifatı Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-8]		
5	Mövzu. Rəqəmsal maliyyənin təşkili vasitələri və üstünlükləri Plan: 1. Rəqəmsal maliyyənin üstünlükləri 2. Elektron puldan istifadənin üstünlükləri və çatışmazlıqları 3. Rəqəmsal manat və onun üstünlükləri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-8]	2	
6	Mövzu. Rəqəmsal maliyyədə nağdsız ödənişlər və innovativ ödəniş metodları Plan: 1. Rəqəmsal maliyyədə nağdsız ödənişlər və onların üstünlükləri 2. Nağdsız ödənişlərdə təhlükəsizlik və nağdsız ödənişlər üzrə beynəlxalq təcrübə 3. Innovativ ödəniş metodları və mobil ödənişlər 4. Digər innovativ ödəniş texnologiyaları 5. SWIFT və onun imkanları 6. SWIFT-in əsas xüsusiyyəti Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-8]	2	
7	Mövzu. Kriptovalyuta, onun əsas xarakteristikası və Azərbaycanda kriptovalyuta tənzimlənməsi Plan: 1. Kriptovalyuta, onun mahiyyəti, üstünlükləri və elektron pullardan fərqi 2. Kriptovalyutanın əsas xarakteristikası 3. Azərbaycanda kriptovalyuta tənzimlənməsi və qanunları 4. Vergi sahəsində Azərbaycanın kriptovalyuta qaydaları 5. Bitkoin, onun yaranma tarixi və iş prinsipi Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-8]	4	
8	Mövzu: Rəqəmsal maliyyədə kredit və bankçılıq Plan: 1. Kreditin mahiyyəti, obyektı və subyektləri 2. Kreditin funksiyaları və prinsipləri 3. Kreditin formaları 4. Bankın təsnifləşdirilməsi 5. Rəqəmsal maliyyədə elektron bankçılıq 6. İnternet bankçılıq və mobil bankçılıq Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-8]	4	
9	Mövzu: Rəqəmsal maliyyədə sığorta işinin təşkili Plan: 1. Sığortanın iqtisadi mahiyyəti 2. Sığortanın formaları və funksiyaları 3. Sığortanın cəmiyyətdə rolu və zəruriliyi 4. Sığortanın əsas sahələri və növləri 5. Sığorta işinin rəqəmsallaşdırılması 6. Smart Insurance – Avtomatlaşdırılmış Sığorta Sistemi Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-8]	4	
10	Mövzu. Rəqəmsal bankçılıqda əsas xidmətlər Plan: 1. Elektron bankçılıq vasitəsilə müştərilərə göstərilən əsas xidmətlər 2. Sürətli pul köçürmələri 3. Rəqəmsal bank xidmətində bankomatların rolu 4. POS-terminal 5. Rəqəmsal bankçılıqda Elektron (rəqəmsal) hökumət xidməti Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-8]	2	
11	Mövzu. E-maliyyənin proqram təminatı və texnologiyası Plan: 1. E-maliyyənin quruluşu və maliyyə sektorunda rəqəmsal həllər (ASAN Finans) 2. Maliyyə texnologiyaları və maliyyə mühəndisliyi anlayışları 3. Maliyyə texnologiyalarının mahiyyəti 4. Maliyyə texnologiyalarının tərkibi və tətbiq sahələri 5. Maliyyə mühəndisliyi Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-8]	4	
X	Cəmi:	30	

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:

Rəqəmsal maliyyə sahəsində yaradıcı, təşəbbüskar kadrların hazırlanmasında maliyyənin öyrənilməsinin mühüm rolu vardır. Rəqəmsal maliyyə münasibətlərinin iqtisadi mahiyyətinin öyrənilməsi, onun ictimai proseslərdə yerinin və rolunun araşdırılması maliyyə fəaliyyətinin dəqiq sərhədlərini müəyyən etməyə, mövcud maliyyə vəziyyətini peşəkarcasına qiymətləndirməyə, onun inkişafının nəticələrini əvvəlcədən görməyə imkan verir. Eyni zamanda cəmiyyətin həyat fəaliyyətinin müxtəlif sferalarında Rəqəmsal maliyyə münasibətlərinin təşkili prinsipləri göstərilir, istifadə imkanları işıqlanır. Bunun nəticəsində isə Rəqəmsal maliyyədən istifadənin daha səmərəli forma və metodlarını müəyyən etməyə, maliyyənin iqtisadiyyata və sosial sahəyə təsirinin gücləndirilməsinin mümkün yollarını göstərməyə imkan yaranır. Bu istiqamətdə xüsusilə aşağıdakılar tələb olunur:

- Rəqəmsal maliyyənin inkişafının aktual istiqamət və problemlərini öyrənmək;
- Rəqəmsal maliyyənin funksiyaları və zəruriliyini öyrənmək;
- Rəqəmsal maliyyə siyasətinin əsas istiqamətlərini öyrənmək;
- Rəqəmsal maliyyənin təşkili vasitələrini öyrənmək;
- Rəqəmsal maliyyənin üstünlüklərini dərk etmək;
- Elektron puldan istifadənin üstünlükləri və çatışmazlıqları haqqında biliklərə yiyələnmək;
- İnnovativ ödəniş metodları və mobil ödənişlərlə bağlı biliklərə yiyələnmək;
- Kriptovalyuta, onun mahiyyəti, üstünlükləri və elektron pullardan fərqi dərk etmək;
- Rəqəmsal maliyyədə elektron bankçılıqla bağlı biliklərə yiyələnmək;
- İnternet bankçılıq və mobil bankçılıqla bağlı biliklərə yiyələnmək;
- Sığorta işinin rəqəmsallaşdırılması ilə bağlı biliklərə yiyələnmək və s.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Rəqəmsal maliyyənin inkişafının aktual istiqamət və problemlərini mənimsəyir;
- Rəqəmsal maliyyənin funksiyaları və zəruriliyini öyrənir;
- Rəqəmsal maliyyə siyasətinin əsas istiqamətlərini öyrənir;
- Rəqəmsal maliyyənin təşkili vasitələrini öyrənir;
- Rəqəmsal maliyyənin üstünlüklərini dərk edir;
- Elektron puldan istifadənin üstünlükləri və çatışmazlıqları haqqında biliklərə yiyələnir;
- İnnovativ ödəniş metodları və mobil ödənişlərlə bağlı biliklərə yiyələnir;
- Kriptovalyuta, onun mahiyyəti, üstünlükləri və elektron pullardan fərqi dərk edir;
- Rəqəmsal maliyyədə elektron bankçılıqla bağlı biliklərə yiyələnir;
- İnternet bankçılıq və mobil bankçılıqla bağlı biliklərə yiyələnir;
- Sığorta işinin rəqəmsallaşdırılması ilə bağlı biliklərə yiyələnir və s.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV. Kollektiv sualları:

I Kollektiv sualları:

1. Maliyyənin mahiyyəti, predmeti və metodu
2. Maliyyənin funksiyaları və zəruriliyi
3. Rəqəmsallaşma və Rəqəmsal maliyyə anlayışı
4. Rəqəmsal maliyyənin elmi izahı və Rəqəmsal maliyyənin nümunələri
5. Rəqəmsal maliyyənin əsas məqsədi və sinonimləri
6. Azərbaycan Respublikasının maliyyə sistemində rəqəmsal transformasiya və texnoloji innovasiyalar
7. E-maliyyə vasitəsi ilə qurulan maliyyə münasibətləri
8. Rəqəmsal maliyyənin təşkili vasitələri
9. Maliyyə hüququnun mənbələri və maliyyə hüquq münasibətlərinin subyektləri
10. Maliyyə hüquq normaları və Rəqəmsal maliyyənin hüquqi əsasları
11. Elektron pulun mahiyyəti
12. Elektron pulun formaları və əldə edilməsi mexanizmi
13. Ödəniş kartları və onların təsnifatı
14. Rəqəmsal maliyyənin üstünlükləri
15. Elektron puldan istifadənin üstünlükləri və çatışmazlıqları

II Kollektiv sualları:

1. Rəqəmsal maliyyədə nağdsız ödənişlər və onların üstünlükləri
2. İnnovativ ödəniş metodları və mobil ödənişlər
3. Kriptovalyuta, onun mahiyyəti, üstünlükləri və elektron pullardan fərqi
4. Kriptovalyutanın əsas xarakteristikası
5. Azərbaycanda kriptovalyuta tənzimlənməsi və qanunları
6. Bitkoin, onun yaranma tarixi və iş prinsipi
7. Kreditin mahiyyəti, obyekt və subyektləri
8. Kreditin funksiyaları və prinsipləri
9. Kreditin formaları
10. Bankın təsnifləşdirilməsi
11. Rəqəmsal maliyyədə elektron bankçılıq
12. İnternet bankçılıq və mobil bankçılıq
13. Sığortanın iqtisadi mahiyyəti
14. Sığortanın formaları və funksiyaları

15. Sığorta işinin rəqəmsallaşdırılması

XV. Fənn üzrə imtahan sualları:

1. Maliyyənin mahiyyəti, predmeti və metodu
2. Maliyyənin funksiyaları və zəruriliyi
3. Rəqəmsallaşma və Rəqəmsal maliyyə anlayışı
4. Rəqəmsal maliyyənin elmi izahı və Rəqəmsal maliyyənin nümunələri
5. Rəqəmsal maliyyənin əsas məqsədi və sinonimləri
6. Azərbaycan Respublikasının maliyyə sistemində rəqəmsal transformasiya və texnoloji innovasiyalar
7. E-maliyyə vasitəsi ilə qurulan maliyyə münasibətləri
8. Rəqəmsal maliyyənin təşkili vasitələri
9. Maliyyə hüququnun mənbələri və maliyyə hüquq münasibətlərinin subyektləri
10. Maliyyə hüquq normaları və rəqəmsal maliyyənin hüquqi əsasları
11. Pulun mahiyyəti, növləri və funksiyaları
12. Elektron pulun mahiyyəti
13. Elektron pulun formaları və əldə edilməsi mexanizmi
14. Ödəniş kartları və onların təsnifatı
15. Rəqəmsal maliyyənin üstünlükləri
16. Elektron puldan istifadənin üstünlükləri və çatışmazlıqları
17. Rəqəmsal manat və onun üstünlükləri
18. Rəqəmsal maliyyədə nağdsız ödənişlər və onların üstünlükləri
19. Nağdsız ödənişlərdə təhlükəsizlik və nağdsız ödənişlər üzrə beynəlxalq təcrübə
20. İnnovativ ödəniş metodları və mobil ödənişlər
21. Digər innovativ ödəniş texnologiyaları
22. SWIFT və onun imkanları
23. SWIFT-in əsas xüsusiyyəti
24. Kriptovalyuta, onun mahiyyəti, üstünlükləri və elektron pullardan fərqi
25. Kriptovalyutanın əsas xarakteristikası
26. Azərbaycanda kriptovalyuta tənzimlənməsi və qanunları
27. Vergi sahəsində Azərbaycanın kriptovalyuta qaydaları
28. Bitkoin, onun yaranma tarixi və iş prinsipi
29. Kreditin mahiyyəti, obyektı və subyektləri
30. Kreditin funksiyaları və prinsipləri
31. Kreditin formaları
32. Bankın təsnifləşdirilməsi
33. Rəqəmsal maliyyədə elektron bankçılıq
34. İnternet bankçılıq və mobil bankçılıq
35. Sığortanın iqtisadi mahiyyəti
36. Sığortanın formaları və funksiyaları
37. Sığortanın cəmiyyətdə rolu və zəruriliyi
38. Sığortanın əsas sahələri və növləri
39. Sığorta işinin rəqəmsallaşdırılması
40. Smart Insurance – Avtomatlaşdırılmış Sığorta Sistemi
41. Elektron bankçılıq vasitəsilə müştərilərə göstərilən əsas xidmətlər
42. Sürətli pul köçürmələri
43. Rəqəmsal bank xidmətində bankomatların rolu
44. POS-terminal
45. Rəqəmsal bankçılıqda Elektron (rəqəmsal) hökumət xidməti
46. E-maliyyənin quruluşu və maliyyə sektorunda rəqəmsal həllər (ASAN Finans)
47. Maliyyə texnologiyaları və maliyyə mühəndisliyi anlayışları
48. Maliyyə texnologiyalarının mahiyyəti
49. Maliyyə texnologiyalarının tərkibi və tətbiq sahələri
50. Maliyyə mühəndisliyi

Sillabus "Maliyyə idarəetməsi və audit" kafedrasının 12 sentyabr 2025-ci il (01 sayılı protokol) tarixli iclasında təsdiq olunmuşdur.

Kafedra müdiri:



dos. Əlixan Bədəlov

Fənn müəllimi:



b/m. Nuran Hüseynli

Əlixan Bədəlov